

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Genesis Enarratio

Chyträus, David

Vitebergæ

VD16 C 2625

Octavvm Capvt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36126

OCTAVVM

CAPVT.

Recordatus est autem Dominus
Noe.)

Quod in Græco uersu de Athenis dicitur:

Ἀρκὴς ἑστῆς ἐν τῷ ὕδατι, καὶ οὐ βύβηται ἐκ τῆς ὕδατος. Hoc est,
Mergitur uter in unda, at nō submergitur unquam.
Id rectissimè de Arca Nohæ, & de omnium tempo-
rum Ecclesia usurpatur. Vt enim Arca seu Nauis
Nohæ in uastis Diluuij fluctibus agitata non obrui-
tur aut submergitur, sed filio Dei gubernante salua
& incolumis conseruatur, Sic omnibus temporibus
Ecclesia Dei turbulentissimis tempestatibus perse-
cutionum & heresium iactata, cum prorsus à Deo
uelut dormiente obliuioni tradita esse, & negligi
& deseri uidetur, tamen mirando modo liberatur
& defenditur. Dicitur autem Deus recordari Ec-
clesiæ suæ, cum ex ærumnis eam liberat. Nec dubi-
um est ex huius Capitis principio sumptam esse dul-
cissimam precationem Abacuc: Domine in ira tua
misericordiæ recorderis. Et cum historia Arcæ No-
hæ congruit historia Euangelij de Nauicula Chri-
sti,mersa fluctibus, Christo dormiente, quæ extat Mat-
thæi 8. & dictum Psalm. 77. Excitatus est tanquam
dormiens crapulatus à uino.

ALLE.

ALLEGORIA CO ni & Columbae.

Valde concinna, erudita, pia, & consideratissima dignissima est Corui ac Columbae ramum Oleae arcam ore suo referentis Allegoria. Est enim CO RUI V V S imago Legis, quae, ut 2. Cor. 3. dicitur, ministerium mortis, & peccati, nec certum indicium futuri diluuij, hoc est, placatae irae Dei, liberationis a peccato, morte, & restitutionis uitae ac salutis a peccatis pauidis conscientijs adfert.

COLUMBA est imago ministerij Euangelij, quod in ore ministrorum sonans, saluberrimum ministerium gratiae diuinæ, remissionis peccatorum, Spiritus sancti, & uitae aeternae credentibus, in Arcam Euangelij inclusis adfert.

Hec allegoria ex multis illustribus testimonijs extracta est. Luc. 10. In uulnera sauciati Samaritanus infundit Vinum & Oleum, hoc est, Legem & Euangelion.

Luca. 19. Zachaeus stat in Sycomorea, id est, in populo Legis, qui non fert fructus, nisi scalpente ferro, & ungetur Oleo, hoc est, Nisi per Legem peccata arguantur, & accedat consolatio Euangelij.

Oleum etiam usitatissimè donationem Spiritus sancti, & effectus coniunctos, ut lucem rectè agnoscentem Deum, leticiam, pacem conscientiae, & uitam significat. Psal. 44. Vnxit te Deus Oleo leticiae. 1. Ioh. 4. Vnctio docet nos omnia, id est, Spiritus sanctus docet nos omnia.

Rami Oleae significabant pacem, ut Decad. 3. lib. 4. apud Liuium apparet. Et Christo intranti Ierosolyma populus offert ramos oleae & palmarum, tanquam auctori pacis, & uictori.

Columbae igitur referunt imaginem ministrorum & omnium piorum in Ecclesia, sicut ipse Spiritus sanctus in specie Columbae apparuit. Et Christus inquit: Estote simplices sicut Columbae.

Sunt autem proprietates Columbae pleriq; his uersiculis comprehense.

Est sine selle, gemit, rostro non ledit, & ungues

Possidet innocuos, puraq; grana legit.

Gaudet aquis, quæritq; greges, celeriq; uolatu

Tuta petit, foetus educat alterius.

Masculus ipse fouet foetus atq; incubat ouis,

Coniugij seruant foedera casta simul.

Hec simulacra uirtutum, & ceteras inclinationes, & actiones Columbis proprias, non difficile est per allegoriam, primum ad ipsum Christum, deinde ad Ecclesiam, postea ad ministros Euangelij, postremo ad singulos pios, accommodare.

Mansit

Mansit autem apud Ethnicos quoque memoria
 ius Columbae ex Arca Noe emissa, ut ex Plin
 libello de Industria animalium constat. Ac quod
 rodotus in Euterpe scribit Oraculi Dodonai
 Hammonis originem à duabus Columbis, quae
 Dodonem & Aegyptum euolarint: Id ex his
 Diluuij & nominibus Dodanim filij Iaphet &
 filij Noe ortum, & à posteris deprauatum esse
 patet

III.

DE ANNI SOLARIS
 quantitate.

Perspicuum testimonium de Anni quantitate
 historia Noe consideretur. Cum enim Noe
 gro anno in Arca commoratus sit, conferenti tem
 ra introitus & exitus, apparet Anni spacium
 duodecim menses lunares Synodicos, & praeter
 undecim dies, quos nunc Epactas uocant. Ingre
 est enim Noe in Arcam anno uitae suae 600. die
 cima septima secundi Mensis, iussus est autem eg
 di ex Arca, anno uitae suae 601. die uicesima septima
 secundi Mensis. Efficiunt autem Duodecim Menses
 Lunares Synodi (quorum definitionem supra ca
 recitauimus) 354. dies. His si addas 11. dies à Decimo
 primo die secundi Mensis, usque ad uicesimum septimum

num inclusiue, constituetur iusta Anni Solaris
Quantitas, uidelicet dies 365.

IIII.

SACRIFICIUM
Nohe.

Sacrificium est ceremonia uel opus nostrum,
quod Deo reddimus, ut eum honore afficiamus, &
pro acceptis beneficijs gratias agamus. Sic Nohe
hoc holocausto gratitudinem suam pro miranda li-
beratione ex Diluio ostendit, & hoc quasi Sacra-
mento suam fidem auget & confirmat, ut supra de
finibus Sacramentorum dictum est.

Erat autem singulare testimonium quod DEO
placerent & acciperentur sacrificia, cum diuino
halitu seu igne cœlesti accendebantur. Hinc Meta-
phora in uerbo odorandi sumpta est, quæ simul eti-
am monet, Deum sacrificio, hoc est, gratiarum actio-
ne, inuocatione, pietate, & cultibus Nohe mirificè
delectatum fuisse, ut nos fragranti odore uiole aut
rose suauis: recreamur. Ac ex hoc Genesis loco,
Odoratus est Dominus odorem suauitatis, seu odo-
rem suauem & gratum, sumpsit Paulus hanc for-
mam loquendi Ephe. 5. Christus semetipsum tradidit
pro nobis oblationem & hostiam Deo, in odorem
suauitatis, Et Philip. 4. Accepi ab Epaphrodito mu-
nera

nera uestra, odorem suauitatis, sacrificium acceptum placens Deo.

Generaliter autem sacrificia conferuntur oblationibus, et addebantur odores, Quia (ut in loco de Bonis Operibus dicitur) omnia opera piorum debent esse odor, id est, late sparsa, & bene fragrans sancti de Deo, id est, debent referri ad celebrandum Deum, ut alij bona doctrina & bonis exemplis imitantur, ut dicitur, Luceat lux uestra coram hominibus, ut glorificetur Pater uester coelestis.

Placent autem omnia Christianorum opera propter solum filij Dei sacrificium. 1. Pet. 2. Offerite oblationes spirituales acceptas Deo per Christum. Ideo cum sacrificia Patrum expiare peccata dicuntur, meminerimus id de significato, non de significato intelligendum esse.

TEXTVS.

Adduxit Spiritum.) Id est, uentum.

De Abyſſo & Cataractis dixi Cap. 1. & 7.

Reuerſæ sunt aquæ euntes & redeuntes. Id est, paulatim decurrerunt subinde magis ac magis decreſcentes.

Montes Armeniae.) Ebraicæ **וַיִּרָע** quod significat collectionem tremantis. Dicuntur autem hodie adhuc in Armenia Ecclesie Christi esse, quod fortasse quiete Arcae Nohe significatum est.

Coru

Coruum qui egrediebatur.) Id est, est re-
uersus, ultro citroq; circa Arcam uoluit, nec ta-
men passus est se iterum adprehendi & concludi in
Arcam.

Odorem suauitatis.) Id est, odorem suauem
& gratum. Solent enim Ebraei adiectiuum & sub-
stantiuum sic coniungere, ut alterum ponant in ge-
nitiuo casu.

Sensus & cogitatio humani cordis.) רצו
figmentum seu plasma, seu fabricatio est mala, hoc
est, omnia quae cor tanquam figulus fingit, cogitat, et
machinatur, sunt mala & displicentia Deo.

Cunctis diebus terrae sementis & messis,
aestas & hyems.) Promittit Deus non uelle se to-
tam iram suam deinceps erga totum genus huma-
num uniuersali poena effundere, sed uelle se ordi-
nem naturae à se institutum conseruare usq; ad finem
Mundi.

Præcipue autem hic consideretur immensum be-
neficium Dei, quod gratissimas uices temporum,
dierum ac noctium, aestatis & hyemis, sementis &
messis fecit, ut terra & animantia conseruarentur.
Non enim ut Virgilius inquit,

Res hunc teneræ possent perferre laborem,

Si non tanta quies iret, frigusq; caloremq;

Inter, & exciperet cœli indulgentia terras.

Et ad has uices temporum conseruandas, &
rerum nascentium foecunditatem augendam admi-
rabili

Q 2 rabili

rabili sapientia Deus motum Solis, Luna, & con-
nientes Stellarum ortus & occasus accommodat

CAPVT NO- NUM.

LOCI PRÆCIPVI.

- I. *Doctrina de Coniugio repe-
tur.*
- II. *Institutio Magistratus politici-
& de pœna homicidij, & ca-
sis pœnarum.*
- III. *De signo IRIDIS.*
- IIII. *Historia de lapsu Noe in
strema parte capitis, Decem
Locos contmet, quos ibi enu-
uam.*

De primo Loco supra in fine Secundi Capitu-
tis dictum est.

II.

Magistratus politicus est potestas